

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **R. F.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2020, č. j. 25 Af 26/2018 - 115,

t a k t o :

I. Řízení se zastavuje.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností doručenou zdejšímu soudu dne 8. 7. 2020 se žalobce (dále též „stěžovatel“) domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“) ze dne 25. 5. 2020, č. j. 25 Af 26/2018 - 115.

[2] V řízení o kasační stížnosti stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení právního zástupce. Usnesením ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43, Nejvyšší správní soud uvedeným žádostem nevyhověl. Označeným usnesením odňal stěžovateli osvobození od soudních poplatků (přiznané mu usnesením krajského soudu ze dne 31. 7. 2018, č. j. 25 Af 26/2018 - 30), zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a dále stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč a v téže lhůtě předložil plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Toto usnesení bylo stěžovateli doručeno dne 26. 10. 2020. Jeho zmocněné zástupkyni pro podání žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (Mgr. Nikola Jílková, advokátka) pak toto usnesení bylo doručeno dne 27. 10. 2020.

[3] Dne 12. 11. 2020 doručil stěžovatel (resp. jeho zmocněnkyně Mgr. Nikola Jílková, advokátka) Nejvyššímu správnímu soudu podání nazvané: *„Podnět na vyloučení senátu z důvodu neplnění požadavku na soud ve smyslu čl. 6 Úmluvy“*, ve kterém poukazoval na podjatost 7. senátu zdejšího soudu. Uvedené podání předseda 7. senátu předložil předsedovi

Nejvyššího správního soudu, který jej přidělil k vyřízení soudkyni Mgr. Zavřelové. Ta přípisem ze dne 14. 1. 2021, č. j. Nao 204/2020 - 75, sdělila stěžovateli, že námitka podjatosti byla uplatněna opožděně: *„Námitku podjatosti je tedy třeba uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se účastník o (důvodech) podjatosti dozvěděl. Vzhledem k tomu, že důvody podjatosti sedmého senátu spatřujete výhradně v usnesení čj. 7 Afs 199/2020-43, jež Vám bylo doručeno v pondělí 26. 10. 2020 vhozením do domovní schránky, a jemu předcházejícím řízení, mohl jste uplatnit námitku nejpozději do následujícího pondělí 2. 11. 2020. Jelikož jste ji však uplatnil až 12. 11. 2020, jde o námitku opožděnou, k níž se nepřihlíží, a tudíž se o ní ani nerozhoduje (viz Khün, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019; str. 69). Prominutí zmeškání lhůty v tomto případě zákon neumožňuje. Spis sp. zn. 7 Afs 199/2020 bude ze shora uvedených důvodů vrácen sedmému senátu k dalšímu postupu.“* Podrobněji odkazuje soud na řízení ve věci sp. zn. Nao 204/2020.

[4] Vedle uvedené námítky podjatosti doručil stěžovatel (resp. Mgr. Nikola Jílková, advokátka) Nejvyššímu správnímu soudu podání nazvané *„Opětovná žádost o osvobození od soudního poplatku a ustanovení právního zástupce“* (soudu doručeno dne 11. 11. 2020). V tomto podání zejména uvedl, že opětovně žádá o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce, resp. o obnovu původního řízení. Stěžovatel nemá prostředky, ze kterých by mohl soudní poplatek uhradit. Podle stěžovatele je usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43, nesprávné. Odporuje smyslu a účelu zákona, judikatuře Nejvyššího správního soudu a narušuje princip rovnosti zbraní; žalovaný není povinen platit soudní poplatek, stěžovatel však takovou povinnost má. Majetkové poměry stěžovatele by neměly bránit v právu na přístup k soudu. Pokud chtěl soud ještě více informací stran majetkové situace stěžovatele, měl si je vyžádat. V případě, že by tak učinil, dostal by odpověď, že stěžovateli stran úhrady jeho výdajů *„pomáhají rodinní příslušníci podle svých možností.“* Stěžovatel poukázal i na důsledky nepřiznání osvobození a neustanovení zástupce. Pokud mu nebude vyhověno, nebude se moci bránit proti rozsudku krajského soudu. V této souvislosti akcentoval i povahu rozhodnutí žalovaného, proti kterému se bránil správní žalobou; v dané věci se jedná o řízení o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 ve spojení s čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“), resp. čl. 2 protokolu č. 7 Úmluvy. Stěžovatel dále uvedl, že si je plně vědom, že předchozí osvobození od soudního poplatku dle recentní judikatury Nejvyššího správního soudu nevede automaticky k osvobození od poplatku i v následujících řízeních, i přesto stěžovatel poukazuje na dlouhodobou zhoršující se finanční situaci, do které navíc zasáhla i koronavirová omezení. Je proto názoru, že by měl být osvobozen od soudních poplatků a měl by mu být ustanoven právní zástupce, resp. že by mělo být původní (nesprávné) rozhodnutí přehodnoceno, a to např. cestou obnovy řízení, popř. v řízení před rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu. Vzhledem k povaze a složitosti předmětu řízení žádá, aby byla ustanovena Mgr. Nikola Jílková, advokátka, která je s věcí stěžovatele seznámena. K žádosti stěžovatel přiložil výpisy ze svých bankovních účtů. Požádal o zaslání poučení, které další podklady soud případně potřebuje, aby o jeho žádosti mohlo být rozhodnuto kladně.

[5] Nejvyšší správní soud shledal, že nejsou splněny podmínky pro opětovné rozhodování o předmětných žádostech.

pokračování

[6] Ačkoliv obecně platí, že o žádosti o osvobození od soudního poplatku musí soud rozhodnout dříve, než pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví, toto obecné pravidlo má své výjimky. Mezi ně patří i nyní projednávaný případ.

[7] O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, resp. došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65, ze dne 16. 12. 2015, č. j. 8 As 145/2015 - 12, ze dne 12. 10. 2016, č. j. 5 As 120/2016 - 32, ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 As 38/2012 - 17, ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106, či ze dne 17. 12. 2013, č. j. 9 As 103/2013 - 23). Např. v označeném rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 67, Nejvyšší správní soud uvedl, že „o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“ Obdobně zdejší soud v rozsudku ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 - 150, uzavřel, že požádá-li navrhovatel znovu o osvobození od soudních poplatků, případně ustanovení zástupce poté, co již bylo o jeho předchozí žádosti pravomocně rozhodnuto, je správní soud povinen rozhodnout o této opakované žádosti pouze tehdy, pokud navrhovatel doloží, že od doby rozhodování o jeho předchozí žádosti došlo k podstatné změně skutečností, jež byly pro posouzení jeho předchozí žádosti rozhodující. V rozsudku ze dne 31. 8. 2017, č. j. 10 As 194/2017 - 47, pak zdejší soud připomněl, že vydaným a pravomocným rozhodnutím je soud vázán, nedojde-li ke změně poměrů (viz § 55 odst. 2 s. ř. s.). Nové žádosti o osvobození od soudních poplatků by soud mohl vyhovět pouze tehdy, pokud by se u žadatele změnila poměry, z nichž soud vycházel v prvním zamítavém rozhodnutí. Z nedávné judikatury pak lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2019, č. j. 6 As 201/2019 - 39: „Povinnost soudu rozhodnout o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků vyvstává tehdy, uvede-li v ní účastník řízení skutečnosti svědčící o změně jeho majetkových poměrů od doby, kdy byla jeho předchozí žádost zamítnuta (například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2015 č. j. 8 Afs 201/2014 - 13).“ Obdobně vyznívá i usnesení zdejšího soudu ze dne 15. 7. 2020, č. j. 8 As 39/2020 - 25. Výše uvedené závěry obdobně platí i stran návrhu na ustanovení zástupce (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2008, č. j. 3 Ads 43/2007 - 150).

[8] Uvedeným závěrům konvenuje také judikatura Ústavního soudu (viz např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09, č. 10/2010 Sb. ÚS, odst. 17, ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 404/04, či ze dne 2. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 170/05). V posledně uvedeném rozhodnutí například Ústavní soud potvrdil postup obecných soudů spočívající v zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku a současném odmítnutí zabývat se opakovanými žádostmi o osvobození od soudního poplatku s tím, že obecné soudy neměly žádný podklad, podle něhož by mohly změnu poměrů vůbec posuzovat a rozhodnout odůvodněně o takové žádosti. V recentním usnesení ze dne 16. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2820/19, pak Ústavní soud poukázal na omezený přezkum rozhodnutí týkajících se osvobození od soudních poplatků, když uvedl

že „[r]ozhodnutí o tom, zda byly splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, tak spadá zásadně do sféry obecných soudů a Ústavnímu soudu nepřísluší přehodnocovat jejich závěry [srov. usnesení ze dne 17. 8. 2000 sp. zn. IV. ÚS 271/2000 (U 28/19 SbNU 275)]. Prostor pro případný zásah Ústavního soudu by se otevřel v případě, že by rozhodnutí obecných soudů vykazovala prvky libovůle spočívající v extrémním rozporu mezi provedenými skutkovými zjištěními a právními závěry, anebo kdyby z rozhodnutí žádným způsobem nevyplývalo, na základě jakých skutkových okolností byly právní závěry učiněny.“ Ústavní soud přitom dospěl k závěru, že v „posuzovaném případě bylo osvobození od soudních poplatků stěžovatelky řešeno obecnými soudy zcela dostatečně, v argumentaci okresního soudu ani krajského soudu [...] a v jejich klíčovém závěru, že stěžovatelka ve své nové žádosti o osvobození od soudního poplatku za odvolání netvrdí žádnou nově vyvstalou změnu rozhodných skutečností, neshledal Ústavní soud žádné extrémní vybočení z výkladových pravidel s ústavní relevancí, a jejich úvahy neshledal nikterak nepřiměřenými či extrémními.“

[9] Podle konstantní judikatury tedy může být o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodováno jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné rozhodné skutečnosti, resp. došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení. V opačném případě není nutno o opakované žádosti rozhodovat. Nutno dodat, že o opakované žádosti není třeba rozhodovat samostatným rozhodnutím, ale lze ji vypořádat v odůvodnění usnesení o zastavení řízení (bod 18 nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1439/09, rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 10. 2016, č. j. 5 As 120/2016 - 32). Je přitom na žadateli, aby prokázal změnu poměrů, která by odůvodňovala opětovné rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků (rozsudek zdejšího soudu ze dne 17. 10. 2017, č. j. 8 As 52/2017 - 75). To se však v posuzované věci nestalo.

[10] Soud připomíná, že původní stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků, resp. o ustanovení zástupce pro kasační řízení, nevyhověl usnesením ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43. V něm zejména uvedl, že: „Stěžovatel v žádosti uvedl, že jeho jediný roční příjem tvoří příjmy z podnikání ve výši 29 926 Kč (k prokázání tohoto tvrzení Nejvyššímu správnímu soudu předložil daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2019). Tvrdil, že nemá žádný jiný druh příjmu ani žádný majetek vyšší hodnoty (kromě dvou ojetých automobilů). Současně však ve formuláři uvedl rozsáhlé pravidelné měsíční výdaje – výdaje na bydlení, na provozování podnikání, na stravu, na péči o syna, na splácení dvou úvěrů atd. Již např. tvrzené měsíční výdaje na stravování (4 000 Kč) při jejich přepočtu na roční výdaje (48 000 Kč) přesahují stěžovatelův tvrzený roční příjem (29 926 Kč). Tento přesah se pak dále zvětšuje při započtení dalších tvrzených výdajů [...]. Stěžovatel přitom tento na první pohled zřejmý nesoulad svých tvrzení jakkoli neobjasnil. Neuvedl, z jakých zdrojů své výdaje hraří. Nepředložil ani aktuální výpisy ze všech svých účtů, k čemuž byl zdejším soudem výslovně vyzván (předložil pouze kusé screenshoty stran zůstatků na jeho účtech, na kterých není uvedeno ani datum, ke kterému byly pořízeny, resp. k jakému datu mají potvrzovat stav na účtu). Jak vyplývá ze shora citované judikatury, základní podmínkou pro přiznání osvobození od soudních poplatků je prokázání nedostatku prostředků, přičemž tato povinnost vázne na žadateli. Osvobození od soudních poplatků přitom není namístě, pokud jsou informace o majetkových poměrech účastníka řízení neúplné nebo nevěrohodné. Nevěrohodnost, resp. neúplnost tvrzení stěžovatele pak jakkoli neodstraňují ani stěžovatelem akcentované podklady předložené krajskému soudu v době před vydáním druhého rozsudku ve věci. Tyto buď pouze potvrzují vysoké pravidelné výdaje stěžovatele (faktury, SIPO), nebo jsou neaktuální

pokračování

(např. daňové přiznání za rok 2018).[...] Nejvyšší správní soud je proto názoru, že na rozdíl od situace posuzované krajským soudem v červenci roku 2018, tedy před více než dvěma lety (kdy krajský soud při rozhodování o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků hodnotil situaci, ve které stěžovatel netvrdil vysoké pravidelné měsíční výdaje, jako to učinil nyní, a předložil soudu podklady, kterými doložil svou tehdejší nepříznivou majetkovou situaci) nelze na základě nyní stěžovatelem (tvrzených a doložených skutečností) shledat důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků.“

[11] Nejvyšší správní soud tedy uvedené usnesení postavil na neúplnosti a nesouladnosti tvrzení stěžovatele stran jeho příjmů a výdajů, resp. na nedostatečnosti a nevěrohodnosti jím tvrzených údajů. Stěžovatel nedoložil, z čeho hradí své (nemalé) výdaje; neuvedl žádné příjmy, které by mu umožňovaly hradit jím tvrzené výdaje.

[12] V nové žádosti přitom stěžovatel pouze bez dalšího opakuje svá původní tvrzení (část žádosti je tvořena zkopírovaným textem původní žádosti) a dále povšechně tvrdí, že s úhradou jeho výdajů mu pomáhají rodinní příslušníci podle svých možností (tyto rodinné příslušníky přitom nekonkretizuje a stejně tak neuvádí výši této pomoci). Nad rámec toho dokládá aktuální výpisy ze svých bankovních účtů (které soud požadoval předložit již k první žádosti).

[13] Jak již bylo výše uvedeno, soudy jsou o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce v témže řízení povinny rozhodovat pouze tehdy, obsahuje-li žádost nové, dříve neuplatněné skutečnosti, svědčící o změně poměrů účastníka. Je přitom na žadateli, aby prokázal změnu poměrů, která by odůvodňovala opětovné rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel však žádnou takovou skutečnost, resp. změnu poměrů od minulé žádosti ani netvrdí. Pouze konkretizuje a dokládá svá původní (obecná a nedoložená) tvrzení. Tvrzení stěžovatele, že mu s úhradou jeho výdajů pomáhali a pomáhají jeho příbuzní (což by soudu sdělil, pokud by se soud zeptal), nelze považovat za novou skutečnost, pro kterou by bylo třeba opětovně rozhodovat o jeho žádosti. K tomu viz i usnesení zdejšího soudu ze dne 1. 4. 2019, č. j. Na 34/2019 - 7: „*Nedoložené tvrzení, že své výdaje hradí z půjček od známých, nelze považovat za změnu majetkových poměrů ani za novou okolnost, kterou žalobce nemohl uplatnit dříve.*“ Podpůrně lze dodat, že obecné tvrzení účastníka o tom, že mu jeho výdaje hradí rodinní příslušníci, nelze považovat za řádné doložení majetkových poměrů. K tomu lze poukázat vedle výše uvedené judikatury i na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 24. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 2965/18. Tímto rozhodnutím Ústavní soud aproboval správnost závěru obecných soudů, že za řádné doložení majetkových poměrů nelze považovat pouhé tvrzení účastníka řízení o hrazení jeho nákladů ze strany rodinných příslušníků: „*Obecné soudy v první dvojici napadených usnesení, tedy v usnesení obvodního soudu ze dne 13. 4. 2018 a městského soudu ze dne 25. 6. 2018, vyšly z toho, že stěžovatel ani přes výzvu dostatečně nedoložil své majetkové poměry. Tento závěr Ústavní soud neshledává excesivním, neboť není zřejmé, z čeho stěžovatel hradí své běžné výdaje a jaký je rozsah podpory, kterou mu poskytuje jeho rodina.*“ Ani předmětné bankovní výpisy nelze považovat za novou skutečnost. K jejich předložení soud stěžovatele vyzval již v původním řízení, na jeho žádost mu prodloužil lhůtu (viz přípis Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 31), stěžovatel však ani v prodloužené lhůtě nepředložil požadované výpisy ze všech svých bankovních účtů (předložil pouze kusé screenshoty stran zůstatků na

jeho účtech, na kterých není uvedeno ani datum, ke kterému byly pořízeny, resp. k jakému datu mají potvrzovat stav na účtu). Nadto, tyto potvrzují pouze tvrzení stěžovatele o nedostatku finančních prostředků na jeho dvou bankovních účtech, a nikterak z nich nevyplývá změna majetkové situace mezi první a druhou žádostí (tuto ostatně stěžovatel ani netvrdí). Uvedená tvrzení stěžovatele tedy nezakládají nutnost opětovného (věcného) posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 15. 8. 2029, č. j. 3 Afs 144/2019 - 35, a výše uvedenou judikaturu).

[14] Pokud pak stěžovatel tvrdí, že již jeho původní žádost byla důvodná, konstatuje soud, že o uvedené žádosti bylo pravomocně rozhodnuto, přičemž zákon neumožňuje napadnout uvedené rozhodnutí opravným prostředkem, o čemž byl stěžovatel poučen. Důvodem pro opakované rozhodnutí přitom není přesvědčení stěžovatele o nesprávnosti původního rozhodnutí. K tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 3. 2015, č. j. 7 Afs 42/2015 - 19, či usnesení téhož soudu ze dne 1. 4. 2019, č. j. Na 34/2019, podle něhož: *„Nejvyšší správní soud konstatuje, že se nemohl zabývat výtkami žalobce vůči důvodům, pro které byly zamítnuty jeho předcházející žádosti o ustanovení zástupce. Tímto postupem by totiž soud ve své podstatě přezkoumával správnost závěrů uvedených v usnesení č. j. Na 285/2018 - 8 a č. j. Na 6/2019 - 12. Proti těmto však nejsou opravné prostředky přípustné, jak byl žalobce poučen.“* Dále viz i výše již odkazovaný rozsudek zdejšího soudu ze dne 9. 12. 2019, č. j. 6 As 201/2019 - 39: *„Opakovanou žádostí o osvobození od soudních poplatků však nelze nahradit kasační stížnost proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, nelze v ní tedy dodatečně zpochybňovat právní hodnocení soudu, zda jsou v daném případě splněny podmínky pro osvobození“.*

[15] Optikou uvedeného je třeba nahlížet i na tvrzení stěžovatele, že k odnětí od soudních poplatků nebyl dán legitimní a proporcionální důvod, že nebylo postupováno v souladu s judikaturou atp. Stěžovatel se takovými tvrzeními v podstatě domáhá přezkumu původního usnesení, což možné není (viz výše). Na základě uvedených tvrzení přitom nelze shledat ani důvod pro opakované posuzování jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Nevyplývá z nich žádná změna poměrů ve výše uvedeném smyslu. To stejné platí i pro tvrzení stěžovatele o povaze daného sporu (stěžovatel např. tvrdil, že se jedná o řízení o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy atp., že jeho kasační stížnost nelze považovat za bezúspěšné uplatňování práva atp.). Na základě takových tvrzení nelze vyhovět opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, resp. bez dalšího přistoupit k projednání kasační stížnosti. Předpokladem věcného posuzování kasační stížnosti je zaplacení soudního poplatku, resp. konstatování soudu, že jsou splněny podmínky pro osvobození od soudního poplatku. Tento předpoklad však v dané věci naplněn není. Ani na základě tvrzení, že má být zachována rovnost zbraní (žalovaný podal kasační stížnost, která byla hrazena ze státních prostředků, avšak po stěžovateli se vyžaduje zaplacení soudního poplatku) nelze dovodit přípustnost opakované žádosti. Osvobození orgánů státní správy (zde finanční správy) vyplývá přímo ze zákona o soudních poplatcích, který současně neosvobozuje od soudních poplatků fyzické osoby podávající žalobu proti rozhodnutím finanční správy.

[16] Z procesní opatrnosti soud k uvedeným tvrzením stěžovatele dodává, že zcela setrvává na závěrech obsažených v usnesení ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43.

pokračování

V souladu s ním opakuje, že § 36 odst. 3 věta čtvrtá s. ř. s. umožňuje přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejmout, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. V souladu s uvedeným soud v původním řízení postupoval. Soud přitom volil méně invazivní zásah (neodnímal osvobození se zpětnou účinností). Stěžovateli zaslal formulář (který ukládá pravdivé vyplnění všech údajů) a důrazně jej upozornil na to, že formulář má pravdivě a úplně vyplnit a svá tvrzení doložit; výslovně jej pak upozornil i na to, že nelze přijmout neúplná, nepravdivá a rozporná tvrzení. Současně jej vyzval, aby doložil aktuální výpisy ze všech bankovních účtů (viz výše). Stěžovateli přitom bylo umožněno na předmětnou výzvu reagovat a doložit rozhodné okolnosti v prodloužené lhůtě (viz rovněž výše). S ohledem na text usnesení ze dne 15. 10. 2020 nelze souhlasit se stěžovatelem ani v tom, že soud odnětí osvobození postavil na pouhém nepředložení výpisů z účtů.

[17] K tvrzení stěžovatele, že mu měl soud před vydáním uvedeného usnesení zaslat další výzvu, soud odkazuje rovněž na usnesení ze dne 15. 10. 2020, kde se tím již zabýval, a dodává, že není povinností soudu opakovaně vyzývat k doložení poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků. Vedle výše uvedené judikatury viz např. rozhodnutí zdejšího soudu ve věci sp. zn. 2 As 303/2018, podle něhož: *„V situaci, kdy krajský soud poučil stěžovatelku, že je třeba uvést jak majetkové, tak i příjmové a výdajové poměry a ty doložit, a stěžovatelka na výzvu dostatečně nereagovala, již nebylo povinností krajského soudu opakovaně ji vyzývat k témuž. Požadovala-li stěžovatelka, aby její vlastní náklady byly přeneseny na stát, měla svůj požadavek náležitě zdůvodnit a podložit.“* Obdobně viz i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, č. j. 10 As 89/2014 - 19, který potvrzuje, že opakované vyzývání k doložení majetkových poměrů je nad rámec zákonných povinností soudu. S ohledem na uvedenou judikaturu není soud názoru, že by měl stěžovatele vyzvat s poukazem na § 118a o. s. ř. To plně platí i pro řízení o opakované žádosti (a nejen pro řízení o první žádosti), kdy stěžovatel žádal soud o to, aby mu sdělil, jaké další podklady má předložit, aby o jeho žádosti mohlo být rozhodnuto kladně. Nutno pak v této souvislosti zdůraznit, že stěžovatele pro účely osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zastupuje advokátka, tedy právní profesionál.

[18] Soud neshledal ani důvod k předložení věci rozšířenému senátu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je judikatura ve vztahu k § 36 odst. 3 s. ř. s. konstantní. Souhrnně dovozuje, že posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků, resp. o odejímání tohoto osvobození, je záležitost vysoce individuální a odvislá od konkrétních skutkových okolností. Např. podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 - 50, je soud povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti a individuální poměry žadatele. Judikatura dále souhrnně dovozuje, že osvobození od soudních poplatků není namístě, pokud jsou informace o majetkových poměrech účastníka řízení neúplné nebo nevěrohodné. Institut osvobození od soudních poplatků slouží pro výjimečné situace, ve kterých žadatel dostatečně prokáže všechny předpoklady nezbytné pro osvobození (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS, ze dne 14. 3. 2012, č. j. 6 Aps 1/2012 - 13, ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 - 81, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne

24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, publ. pod č. 2163/2011 Sb. NSS, a další výše uvedená rozhodnutí).

[19] Z hlediska celkového kontextu věci nelze přehlédnout ani to, že stěžovatel byl v řízení před krajským soudem zastupován daňovým poradcem a následně za něj podání v řízení před Nejvyšším správním soudem činila advokátka (která nadto vystupovala na základě substitučního zmocnění již v řízení před krajským soudem). V těchto obsáhlých a fundovaných podáních přitom advokátka poukazuje i na údajnou nezákonnost postupu žalovaného, tedy v podstatě uplatňuje kasační námitky. Na základě toho nelze vyloučit ani účelovost zvoleného postupu, který nemůže požívat zvýšené soudní ochrany. Nejvyšší správní soud přitom nikterak nezpochybňuje situaci stěžovatele, jakož ani obecně známé důsledky současné koronavirové pandemie. Tvrzení o koronavirové krizi a jejich důsledcích však bylo obsaženo již v původní žádosti stěžovatele. Stěžovatel přitom v nové žádosti nedoložil, jak se od původní žádosti (v důsledku pandemie) změnily jeho poměry. Nepředložil např. doklady, ze kterých by byl patrný pokles jeho tržeb v jím provozované prodejně (nedoložil přitom ani to, že by se situace dotkla i jeho rodinných příslušníků, kteří mu podle jeho tvrzení hradí náklady). Nelze současně nereflektovat, že stěžovatel podniká v oblasti maloobchodního prodeje potravin, který (jak je obecně známo) po dobu pandemie nebyl zásadně omezen. Stěžovatel ostatně nic takového ani netvrdil a nedokládal. Soud v souladu s usnesením ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43, dodává, že stěžovatel v původní žádosti uváděl nemalé tržby (jen za rok předcházející podání jeho žádosti tržby přesahovaly částku 1,5 milionu Kč, přičemž obdobné tržby měl i v dřívějších letech) a dále mj. uváděl, že vlastní i dvě osobní vozidla. S ohledem na povahu podnikání, rozsah tržeb, provozování uvedených vozidel atp. lze přitom důvodně předpokládat nutnost existence alespoň minimálních rezerv (zdrojů) na úhradu s tím spojených nákladů, jakož i dalších nákladů (vč. těch mimořádných). Zde soud připomíná i to, že soudní poplatek činí 5 000 Kč, přičemž spor se vede o pokutu ve výši 6 500 Kč (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2019, č. j. 7 Afs 230/2019 - 34). Soud v obecné rovině a v souladu s judikaturou dodává i to, že pokud si žadatel o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce uspořádá svoje poměry tak, aby dlouhodobě setrval bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Důkazní břemeno k prokázání, že nemá dostatek prostředků, nese účastník řízení, přičemž dobrodiní osvobození lze přiznat pouze při splnění všech zákonných podmínek (podpůrně viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, a na toto usnesení navazující judikaturu).

[20] Pokud stěžovatel poukazoval na nutnost obnovy původního řízení, konstatuje soud, že stěžovatel ani neuvedl, podle jakého ustanovení by měla obnova proběhnout. Ve věcech správního soudnictví lze přitom řízení obnovit pouze v řízení o ochraně před zásahem správního orgánu a ve věcech politických stran a politických hnutí. Zákon o soudních poplatcích pak rovněž explicitně nepřipouští obnovu řízení (umožňuje pouze změnit či zrušit nesprávné rozhodnutí o uložení povinnosti zaplatit poplatek, přičemž zdejší soud není názoru, že by se jednalo o takové rozhodnutí).

pokračování

[21] S přihlédnutím ke všemu výše uvedenému Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal důvod k opakovanému rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Právě uvedené má pak za následek i nutnost zastavení řízení (viz např. usnesení zdejšího soudu ze dne 22. 3. 2017, č. j. 1 As 359/2016 - 43, ze dne 21. 7. 2017, č. j. 2 As 216/2017 - 17, ze dne 9. 5. 2019, č. j. 2 Afs 27/2019 - 42, ze dne 15. 8. 2019, č. j. 3 Afs 144/2019 - 35). Např. v posledně uvedeném usnesení soud uvedl, že: *„Změnu poměrů musí účastník dostatečně určitě tvrdit, což se v dané věci nestalo. Nejvyšší správní soud proto v souladu se svou judikaturou o opakované žádosti nerozhodoval. Soud již také nebyl povinen stěžovatelku opětovně k čemukoliv vyzývat, neboť takto by totiž bylo možné se stěžovatelkou komunikovat do nekonečna, a přistoupil rovnou k zastavení řízení“*.

[22] Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích vzniká poplatková povinnost podáním kasační stížnosti. Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích platí, že nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Podle § 47 písm. c) s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon.

[23] Z judikatury vyplývá, že předpokladem zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je jednak to, že účastník byl k jeho zaplacení vyzván, dále že byl poučen o následcích nesplnění výzvy a konečně že marně uplynula určená lhůta k zaplacení poplatku (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2006, č. j. 1 As 27/2005 - 87.)

[24] Soud ověřil, že uvedené podmínky byly splněny. Stěžovatel byl k zaplacení soudního poplatku vyzván, byl poučen o následcích nesplnění výzvy, přičemž marně uplynula určená lhůta k zaplacení poplatku. Soudní poplatek však zaplacen nebyl (a to ani do data rozhodování soudu). K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se přitom nepřihlíží.

[25] Jelikož stěžovatel soudní poplatek v určené lhůtě nezaplatil, Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s. o zastavení řízení o kasační stížnosti.

[26] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že ačkoli stěžovatel neodstranil ani další vadu své kasační stížnosti, a to nedostatek právního zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., přestože k tomu byl usnesením ze dne 15. 10. 2020, č. j. 7 Afs 199/2020 - 43, rovněž vyzván, Nejvyšší správní soud nepostupoval podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ale v režimu § 47 písm. c) s. ř. s., neboť postup spočívající v zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku má přednost před odmítnutím návrhu pro nesplnění podmínky řízení spočívající v zastoupení advokátem (srov. např. usnesení zdejšího soudu ze dne 3. 8. 2016, č. j. 2 Afs 111/2016 - 29, ze dne 19. 10. 2016, č. j. 3 As 207/2016 - 35, či ze dne 22. 3. 2017, č. j. 3 As 240/2016 - 70). Soud dodává i to, že samostatně nerozhodoval o tom, zda jsou vyloučení i asistenti soudců sedmého senátu (§ 8 odst. 5 s. ř. s.). Z podání stěžovatele (doručeného soudu dne 12. 11. 2020) zřetelně neplyne, zda stěžovatel namítal i jejich podjatost. I pokud tak stěžovatel hodlal uvedeným podáním učinit, jeho námitka by byla podána opožděně

(viz závěry obsažené v přípisu zdejšího soudu ze dne 14. 1. 2021, č. j. Nao 204/2020 - 75). Nutno dodat, že asistenti soudců nerozhodovali o zastavení tohoto řízení. O zastavení rozhodovali soudci, přičemž námitka podjatosti uplatněná vůči soudcům byla shledána opožděnou (viz výše).

[27] Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. února 2021

Foltas

JUDr. Tomáš

předseda senátu